SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston kuuleminen 15.11.2023

Talousarvio 2024
Pl 32 Uudistuminen ja vähähiilisyys

Markku Ollikainen
Ilmastopaneelin puheenjohtaja
Tutkimusjohtaja, ympäristöekonomian emeritusprofessori

Vihreä siirtymä kestävän talouskasvun pohjana

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

- **Vihreän siirtymä:** rakentaa Suomesta fossiilivapaata taloutta sekä kiinnostavaa ja innovatiivista investointiympäristöä
- Vihreän siirtymä edistää kansallista kilpailukykyä, osa toimista edistävät ”tavallisia” päästövähennyksiä ja siten hiilineutraaliustavoitetta
- Kun arvioidaan talouden uudistumista, on hyvä erotella näiden erilaisten toimien kesken
- Julkisen talouden suunnitelman arvio: *vihreän siirtymän investoinnit voivat yllättää positiivisesti ja nostaa Suomen kansantalouden kasvun korkeammalle kasvu-uralle*
- **Fossiilivapaa talous**: olisi tähdellistä, että Suomen 2030 ilmastotavoitteet ja 2035 hiilineutraaliustavoite läpileikkaisivat talousarviota
  - Hiilineutraaliustavoite ja fossiilivapaus tärkeä investointiympäristön houkuttelevuudelle.

Vihreä siirtymä – uudistuminen ja kilpailukyky

Määritelmä: työn tuottavuus
Työn tuottavuus lasketaan jakamalla bruttokansantuote (eli arvonlisäys) tai tuotos sen aikaansaamiseksi käytettyjen työtuntien määrällä
Taloudellinen kasvu: työn tuottavuus avaintekijä kasvun voimistamisessa

$$työn\ tuottavuus = \frac{BKT[K(i), L(h), T(i)]}{L}$$

K= pääoma

L= työvoima

T=teknologia

I = investoinnit

h= työvoiman osaaminen

- Työn tuottavuutta kasvattaa pääomakannan nousu, tehtyjen työtuntien määrä, työvoiman osaamisen nousu ja investoinnit uuteen teknologiaan (innovaatiot)

Oppi
- Huolehdi tki:sta (innovaatiot ja uudet ratkaisut)
- Huolehdi työvoiman osaamisesta, eli turvaa koulutus!

- Vihreä siirtymä edistää innovaatioita, investointeja pääomaan ja se vaatii korkeampaa osaamista

Vihreää siirtymää vauhdittavia esityksiä

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

TKI-panostus vihreän siirtymän vauhdittajana – hyvä +++

- Hallitusohjelma pitää kiinni kansallisten tutkimus- ja kehittämismenojen kasvattamisesta 4 % osuuteen BKT:stä 2030 mennessä. Panostus TKI-toimintoihin auttaa Suomea löytämään sekä uusia ratkaisuja ja osaltaan saavuttamaan hiilineutraaliuden.

4 mrd investointiohjelma, josta 160 M€ puhtaan energian edistämiseen - hyvä

- Osana investointiohjelman mukaisia puhtaan energian kärkihankkeita hallitus on esittänyt 10 M€ julkisen sähkön ja kaasun lataus- ja tankkausinfran lisäämiseen.

Ympäristöluvituksen sujuvoittaminen – hyvä +

- Tarpeellinen siirtymän edistämiseksi, kunhan ei luovuta ympäristökriteereistä ja huomioidaan maankäyttövaikutukset

Suuret teolliset pistekuormittajat: hiilidioksidipäästöjen talteenotto 2035 mennessä – hyvä ++

- Uusia taloudellisia mahdollisuuksia erityisesti biogeenisen hiilen suhteen: sekä negatiiviset päästöt että fossiilisten korvaaminen
- Kannustimet tarvitaan kuntoon mahdollisimman pian – ei näy vuoden 2024 budjetissa.

Talousarviossa vihreää siirtymää hidastavia esityksiä

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Energiamurroksen tukia leikataan – huono ++

- Energiatuen myöntövaltuuden puolittaminen HO:n mukaan
- YM:n hallinnonalalla lukuisia leikkauksia rakennusten energiamurrosten edistämiseen
- Panostuksia energiatehokkuuteen leikataan

Liikenteen päästövähennystoimien hidastuminen – huono ++

- Julkisen liikenteen infran tuki – ei osoiteta uutta määrärahaa, mutta 10 M myöntövaltuus, jonka edestä saa vuonna 2024 tehdä uusia rahoituspäätöksiä.
- Budjettilakiesityksenä annettu jakeluvelvoitteen noston jarruttaminen, joka lisää päästöjä n, 4,5 Mt 2024–2027 suhteessa voimassa olevaan lainsäädäntöön.
- Iso kuva: ensi kertaa hallituksen linjausten myötä päästöt kasvamassa suhteessa perusuraan.

Hiilineutraalius ja kipukohdat talousarvion valossa

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Maankäyttösektorilta puuttuu merkittävä määrä ilmastotoimia – selkein kipukohta

- Kuten valtioneuvosto toteaa ilmastovuosikertomuksessaan, *maankäyttösektorin nettonielun heikkenemisen seurauksena sekä EU-velvoitteet että ilmastolain mukainen hiilineutraaliustavoite edellyttävät lisätoimia.*
- Kustannustehokkaimmista ilmastotoimista luovutaan: kosteikkoviljelyn tuen poistaminen ja joutomaiden metsitystuen poistaminen. Myöskään metsäkadon lopettamiseksi ei linjata toimia.
- Talousarvio ei anna kuvaa siitä, miten hallitus aikoo nettonielua vahvistaa.

Talousarvion linjaukset hidastavat päästövähennyksiä taakanjakosektorilla.

- Ilmastopaneelin alustavien laskelmien taakanjakosektorin päästöt vuonna 2030 3 Mt suurempiin päästöihin kuin taakanjakosektorin tavoite edellyttää. Tämä myös vaarantaa hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista.
- Päästövähennyksiä hidastaa erityisesti jakeluvelvoitteen noston jarruttaminen, kuntien ilmastoperustaisten julkisen liikenteen tukien lopettaminen, rakennusten energiaremonttien rahoittamisen lopettaminen, kosteikkoviljelyn tukien lopettaminen.

Talousarvion ilmastovaikutukset arvioitava

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

→ Hallituksen tulisi esittää eduskunnalle kokonaisarvio uusien linjauksien vaikutuksesta ilmastotoimien edistymiseen.
  - Huomioitava, kun hallitus ensi vuonna esittää päästövelan lyhentämisohjelman.

→ Ilmastopolitiikan johdonmukaisuudesta ja ilmastosuunnitelmista tulisi pitää kiinni yli vaalikausien.

SUOMEN
ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate
Change Panel